

vaj stav: »Izbacio sam bijelu boju, izbjegavam svaki utisak bliz gouacheu, pokušavam učiniti čist akvarel sa nekoliko laganih tonova.« Daljnja analiza upozorila bi i na blisku vezu koju u teorijskom smislu Junek otkriva između glazbe i slikarstva i na nju upućuje.

Jedanaest akvarela izloženih na ovoj izložbi sažeta su slikarska elaboracija Junekove slikarske misli. Kristalno čist i jasan potez mrlja ili, preciznije rečeno, kolorirana vodena boja na podlozi čistog papira, razlaže površinu bjeline papira u tanko uslojene tonske modulacije u kojima prevladavaju hladni tonovi zeleno-plavičaste i ljubičasto-plavičaste game. Raslojena površina isijava sklopove uslojenih tonaliteta ostvarujući se kao prostor potpuno oslobođen svake deskripcije koja bi asocijala otklon prema viđenom. Slika funkcionira kao prostor oslobođene materijalnosti čistoga kolorističkog tonaliteta samodostatnog prema razlozima predodživanja viđenog.

Na kraju još da citiramo poznavaoce i poštovaoca Junekova djela, teoretičara umjetnosti Radoslava Putara, koji je u povodu 80. godišnjice Junekova rođenja rekao: »Uvjeren sam da bi pronicavo oko nekog istinskog poznavaoce (umjetnosti) vidjelo u slikarstvu Lea Juneka najvrednije što u slikarstvu postoji. Ali mi znamo da se vrijednosti u umjetničkoj produkciji ne stvaraju od onoga što je trajno vrijedno već od mnogo drugih činilaca.«

Očigledno Junekov ljudski dignitet ne traži uspjeh s pomoću tih »društvenih činilaca.« On je suglasan s umjetničkim htijenjem koje traži i nalazi smisao postojanja u osami vlastite slikarske samospoznaje. Ova je izložba mali doprinos spoznavanju dometa do kojih se umjetnik u tom nastojanju dovinuo, a oni očigledno nisu mali.

leo junek

akvareli

galerija 11
zagreb 1981/82.

marcel bačić

Odvije rijetki susreti s djelima Lea Juneka naprosto suzbijaju recenzentske navike: razvojnom svrstavanju oduzete su zornost i asocijativnost te nesigurni u neposredno podrijetlo i najbliži cilj nužno pribjegavamo općenitijim mjerilima. Trebalo bi primjerice znati koja pretenzionija djela okružuju ovaj uzak izbor (izloženo je jedanaest akvarela nastalih između 1965. i 1979. godine) i koliko se smijemo zanositi marginalnim ili epizodnim bljeskovima. Neprevidiva nediskurzivnost podsjeća na svojstvo koje susjedne umjetnosti nemaju: glazbena ili go-

vornička »improvizacija« ne mogu se usporediti s objektivacijom neposredna slikarskog zapisa.

No lakoća ne umanjuje mudrost. Ovdje je neosporno riječ o zrelosti što gotovo prekoračuje domašaje osobnosti, riječ je o zrelosti *akvarela*. Tehnika, koja je nekoć bila neka vrsta Reiseklaviera i koja duboko do Noldea traje kao nenaslikana slika, ovdje kao da sliku ostavlja daleko za sobom. Obuzeta čistoćom koja bi zadovoljila i filistarske kriterije nekoga engleskog akvarelističkog društva, tankočutna se tehnika u Junekovoj ruci steže do vlastita amblema. Ono što je bilo rezervirano za aure i eterička tijela — u razvodnjenu se uzduhu kupa Golub Grünwaldova Navještenja, a ezoterici akvareliraju i u terapijske svrhe — spušta se ovdje na razinu uzroka same boje: akvarelni je sloj prvi otpor bjelini, Sirenina patnja svjetlosti.

Dijafanost *métiera* uravotežena je s tipičnim junekovskim razmakom: odvojenim i samostalnim organizacijama linija i ploha. Ti su provansalski pejzaži doslovno izgubili konturu. Tek ondje gdje bi gubitak njezine tamnoće umanjio koloristički raspon, pridodane su poput Kleovih »Balkenstricha« (i kao blag prekršaj akvarelističke doktrine). Jedino se u dijalogu sa Chardinom, tom savješću francuskog slikarstva, Junekov kolorizam vezao uz obris. Ali nominalna nazočnost reinterpretacije Srebrnog pehara iz Louvrea nije kadra odvratiti pozornost od pravog sugovornika: Cézannea. A taj se dijalog zbiva ponad sezanim, prekoračuje monokromno reduciran oblik i njegov crtež, nadovezujući se na »ezoteričkog« Cézannea, na njegove kasne akvarele. Najraniji izložak, iz 1965, najkonzistentniji i najtradicionalniji, zvuči kao sezantska teza. Ostalo, anti-tetički, svladava kristaličnost motiva. Od crteža ostaje samo Liebermannova definicija: *umjetnost izostavljanja*.